XI-ik évfolyam. 36-ik szám. Kőszeg, 1891. szeptember 6-án.

KŐSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági, ipar-kereskedelmi és nevelészeti hetilap.

TÖBB EGYLET KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt. *Egyes szám ára 10 kr.* Előfizetési pénzek és reclamatiók a kiadóhivatalhoz (Feigl Gyula) intézendők.

Szerkesztőségi iroda: a táblaház iskola-uteczai részében. (Szerkesztővel értekezhetni d. e. 10 órától, d. u. 1-ig.) *Kiadói iroda:* városkör 81. sz. a nyomdában.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők; mindenkor csütörtökön estig.

Megjelenik minden vasárnapon.

Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

A vármegyék tisztviselői.

Mintegy két-három héttel ezelőtt a fővárosi napilapokban következő rövidke közlemény jelent meg:

„Tolnavármegye legutóbbi közgyülésén fontos inditványt nyujtott be a vármegye alispánja. Abból indulva ki, hogy a közigazgatás bajainak elháritása a törvényhozás intézkedéseitől a legközelebbi időkben nem várható, s a létező bajok olyanok, amiket orvosolni a megye a saját hatáskörében van hivatva, azt inditványozta, hogy küldessék ki bizottság részletes terv kidolgozása végett, hogy mi módon lehetne a hiányokon segiteni s a jó közigazgatás igényeinek a vármegyék közrehatásával megfelelni?“

Sajnos, hogy e rövid közlemény fölött, a tudomásvétel után, a fővárosi sajtó egyszerüen napirendre tért.

Mi sem akarunk a vármegyék közigazgatási bajaival foglalkozni, csupán ami ezen bajokkal szerves összefüggésben van, a vármegyék tisztviselőinek anyagi kelyzetét óhajtjuk némileg megvilágitani, s rámutatni arra, hogy a vármegyék tisztviselőinek helyzetén most már maguk a megyék saját hatáskörükben segitsenek.

Nézetünk szerint most már a társadalomból kell kiindulnia ama mozgalomnak, mely a vármegyei tisztviselők helyzetét elviselhetővé tegye.

A vidéki sajtónak vált kötelességévé, hogy a mozgalmat országos jellegüvé tegye.

Mert nagyon bölcsen tudjuk, hogy a közigazgatási teendők évről-évre fokozódnak, s a szoros értelemben vett közigazgatási ügydarabok ezer meg ezer száma mellett, szintén igen tekintélyes kontingenst tesznek ki a kihágási ügyek, valamint az iparengedélyek, iparigazolványok, halászati jegyek, cseléd- és munkakönyvek és a többi kiszolgáltatása, sőt a mindenféle nyilvántartási jegyzékek vezetése is jelentékeny munkaanyagot szolgáltat.

A vármegyei tisztviselőknek a munkaanyagból böven kijut; mert a modern korhoz, s ennek finomult követelményeihez képest, a munkaanyag tetemesen szaporodott.

De a munkaerő most is jó formán csak az, ami husz év előtt volt.

S az ügyforgalom évről-évre növekszik, mit három tényező egész következetességgel a jövőben is csak fokozni fog. E három tényező: a törvényhozás folytonos reformintézkedései, a modernebbé alakult életviszonyok, és a jogkereső közönség igényeinek fejlődése.

Tisztviselőinknek e három tényezőt mindig figyelembe kell venniök, ha azt akarják, hogy tisztviselői nivón állóknak tekintessenek.

S mégis mit tapasztalunk? Azt, hogy ellenszolgáltatásképpeni javadalmazásuk most is a husz év előtti, holott minden, de minden mégegyszer olyan drága lett.

A vármegyék tisztviselői ma már legnagyobbrészt azért szolgálnak, hogy tisztviselői állásuk a megélhetést eredményezze.

Régen letünt az az idő, midőn a tisztviselőség „nobile officium“ számba ment.

Ma a tisztviselőtől megköveteljük azt, hogy kellő képzettséggel birjon, s hivatásának teljes odaadással feleljen meg. S ha ezeket megköveteljük, akkor nemcsak méltányos, de egyszersmind jogos is az a kivánságuk, hogy őket illendően javadalmazzuk.

Mindezeket már igen sokszor elmondottuk, de ha ez alkalommal ismételjük, s ujból szőnyegre hozzuk, az egyszerüen csak abban találja indokát, hogy közigazgatásunk bajainak orvoslása kapcsában a tisztviselői fizetésemelést is elengedhetlennek tartjuk.

Minthogy pedig most már az állam ez állapoton nem segit; s mert már van egy vármegyénk, mely megmutatta a módot, hogy a létező baj orvoslásához saját hatáskörében is hozzá mer nyulni; tekintettel arra, hogy első sorban is a mi érdekünk az, hogy jó közigazgatást teremtsünk: oda kell törekednünk, hogy az utat jelölő vármegyét követve országos mozgalmat idézzünk fel, s midőn közigazgatásunkat a jelen keretben javitani akarjuk, e fő kérdéssel kapcsolatban oldjuk meg a mellékkérdést is. Hisszük, hogy e mellékkérdés megoldása, vagyis a vármegyei tisztviselők kellő javadalmazása által magán a fő dolgon is lényegesen, s talán alaposan javitanánk s közigazgatási mizeriáinkról sem beszélnénk oly gyakran.

MEDOR.

A szabadságharcz kiállitása.

Irta **Tábori Róbert.**

A történeti nagy korszakok emlékeit minden nemzet híven őrzi meg emlékezetében, mert ezek képezik fejlődésének úgyszólván állomásait. De lassanként, hosszu századok elmultával, mégis el-elmosódik egy emlék, fe-

TÁRCZA.

A fejfájásról.

Irta: **Dr. Gerlóczy Zsigmond.**

A természet a fejet látta el leggazdagabbul idegekkel, velővel, az érzés szerveivel; innet van, hogy fájdalmat is leggyakrabban érezünk a fejben. A fejfájás egészen mindennapos dolog előttünk; ma magunk, holnap barátunk, holnapután ismerősünk panaszolja. Vallat vonunk; türjük. A ki türelmetlen, az sorra próbálja a népszerü orvosszereket: eczetet, mustárt szagol, összeszoritja fejét kendővel, hámozott burgonyát, reszelt tormát, lapulevelet rak halántékaira, homlokára s a főfájás majd erősebbé válik, majd lassan eloszlik. Néha még orvost is hivunk a főfájáshoz, a kinek szintén elégszer meggyül a gondja, hogy mitevő legyen a bajjal, mert a főfájás oka szerfölött sokféle és elég gyakran kifürkészhetetlen, máskor meg nehezen háritható el. És itten a valódi főfájást értjük csupán, és nem a ráfogottat, a minőkkel az orvos ép oly gyakran találkozik, mint a valódival. Például tavaszkor a hiu asszonykák panaszkodnak, hogy fáj a fejük; fölhasználják e panaszt, hogy fürdőre utazást, nyaralóbérelést erőszakoljanak ki; vagy például a gyermekek, a kik az iskolából otthon szeretnének maradni, a papa, mama szigoruságát ugy szokták kijátszani hogy fejfájást szinlelnek.

A milyen sokféle oka van a fejfájásnak, ép oly sokféle az alakja is. Egyik esetben nehéz az egész fej, alig birjuk emelni. A fej tetején mintha mázsányi suly ülne. Szemünk lecsukódik, összegörnyedünk és nyögünk. Máskor két oldalt a halántek táján ül a fájdalom, mintha srófba csiptették volna fejünket, fülünk is csak ugy zug. Majd homlokunkon érezzük; szemünk könybe lábad, orrunkon forrón lehelünk, bánt a világosság, bánt a zaj. Máskor csak egyik oldalon fáj a fejünk, az egyik szemünk mélyében érezzük s onnét átterjed a fej ugyanazon oldalára. Még a hajunk is fáj, a fejünk böre érzékeny. Meg-megrázkódunk, hideg és meleg kerül get, gyomrunk émelyeg, sőt hányni kénytelenedünk, fejünk szörnyü fájdalmára. Ismét máskor az egész fej, a homloktol a tarkóig fáj, majd szétrobban; fejünk forró, minden érveréssel belezug, belenyilal, lüktet a fájdalom a fejbe. Ez a fájdalom oly fokuvá növekedhetik, hogy a kinzott ember földjajdul; egyre izgatottabbá válik; nincs nyugalma, nincs türelme; heveskedik, őrjöng, öngyilkosságra kész.

Az orvosi tudomány sokat foglalkozik a fejfájással és tudja, hogy ennek a fájdalomnak csak nagyon ritkán van az oka ott, azon a helyen, a hol érezzük, hanem egészen más helyen levő és legkülönbözőbb megbetegedések érzéseit vezetik az idegeg a fájós fej különböző helyeire.

A főfájással járó megbetegedések közül első sorban kell emlitenünk a gyomor elrontását a vele járó szorulással s epességgel. Lauder Brunton dr. a londoni Bartholomew-kórház orvosa s a gyógyszertan hírneves tanára, egy tanulságos munkájában (On disorders of digestion. London 1886) irja, hogy az ily okból támadt főfájást főképen a homlokon érezzük, még pedig vagy az egészen (székszoruláskor), vagy csupán a szemöldök fölött, avagy kissé fölebb a hol a haj kezdődik. Az ilyen eredetü főfájás megszüntetésére természetesen az eredő okot kell megszüntetni, tehát a gyomor hurutját, a székszorulást stb. Ennek megfelelőleg az egész homlok fájásakor purgáló szereket szoktak adni az orvosok; a szemöldök fölött kopogtató fájdalom ellen higitott ásványsavakat, a homlok tetején nyomó fájdalomkor alkalikat, (szódát) stb.

Más gyakori oka hosszas főfájásoknak a vértelenség. Főleg serdülő leányokon, fiatal nőkön, ifjakon fordul elő. A leányiskolák felsőbb osztályainak, internátusoknak egyik leggyakoribb betegsége. A fájdalom — Bruton szerint — főleg a fejtetőn van. Természetesen a vértelenséget gyógyitja az orvos mindenekelőtt, jó táplálékkal, levegővel, mozgással, vassal keserü italokkal, azután a fejfájás magától szünik.

Sokszor szenvednek fejfájásban az ugynevezett vérmes emberek, vagyis olyanok, kiknek igen renyhe a vérük keringése; ülő életmódu, kevés testmozgást végező rendszerint kövér emberek. Ezeknek a fejfájásán leginkább ugy segitenek az orvosok, hogy rendszeres testmozgást végeztetnek velük, hogy ez által élénkitsék vérük keringését; azonkivül óvják a dugulástól.

Igen sok fejfájásnak csuz (rheumatizmus) az oka. Ide számithatjuk a csuztól származó főfájást: a szaggatást is. Az orvosok leginkább szaliczilsavat vagy sót, ujabban pedig antipirint, antifebrint, stb. szoktak adni csuzos fejfájásban szenvedő betegeiknek. A fejszaggatás gyakran elmulik minden orvosság nélkül, ha a beteg egyenletes melegben egy csésze téa vagy fekete kávé elfogyasztása után ágyában kissé megizzad, vagy ha fejére Priesznitz-borogatást r. k. A rheumás főfájás sokszor makacsá lesz, s évekre elhuzódhatik.

A rheumásnak látszó főfájás gyakran bizonyos általános, fertőzésből származó vérbaj következménye. Ekkor leginkább éjjel kinozza a beteget.

Igen elterjedt neme a főfájásnak a feloldali fejfájás (hemikrania) vagy általánosan ismert nevén a migrén. Kiválóan a sápadt, hiszteriás nők betegsége és legkedveltebb nev a ráfogott főfájások elkeresztelésére. Ha ez asszonyka estélyre, bálba igérkezett s oda el nem ment, a nem várt elmaradás okát kérdezőknek azt mondja! „egész nap migrénem volt, nagy sajnála-

ledésbe megy egy nevezetes tény; miáltal pótolhatlan ür támad, nem ugyan a fejlődésben — mert ez nem függ egyes eseménytől — hanem a nemzeti érzésben. Mi volna például, ha az egész Rákóczy-korszak hiányoznek a magyarok, a Tell-század a svájcziak történetéből? (Ezt az utóbbit már ugyis el próbálják disputálni a történészek a svájczaktól, legendának mondván azt!) Bizonyára félig sem volna olyan egységes a nemzeti érzés e két nemzetben, mert nem szilárditaná egy hatalmas és fejlődésére nagy befolyásu korszaknak emléke. Mert a nemzeti érzés korántsem áll egyszerre elő, hanem fejlesztése évszázados munkát igényel; s nem is tart mindenkor egyenletes lépest egy népnek anyagi vagy egyéb tekintetbeni gyarapodásával. Így például a német sokáig volt már gazdag és földrajzi tekintetben „nagy" nép, a nélkül, hogy nemzetnek lehetett volna mondani, mert nem ismerte a nemzeti érzést. Valósággal csak 1815 óta ismeri, mikor egy kivülről jövő hatalmas befolyás nyomása alatt fölébredt benne s azóta mindent is elkövetett, hogy a nemzeti érzésnek megfelelő nemzeti állammá legyen.

Ha már nagy népeket képes ennyire átalakitani, megerősiteni és a fejlődés utjára vinni a nemzeti érzés, mennyivel inkább a kisebbeket! Ezek egyáltalában még földrajzilag sem létezhetnének nemzeti érzés nélkül. Elnyelné őket az idegen népek körülözönlő árja, bekebelezné magába hatalmasabb szomszédok puszta akarata s ugy eltünnének a föld szinéről, hogy nevük sem maradna fenn a történetben. Nemzeti érzés nélkül a magyar nép beolvadt volna vagy a törökbe, vagy a németbe. Annyit köszönhetünk ezen érzésnek, mint talán egyetlen nép sem a föld kerekségén!

Azért is elismerés illeti azokat, a kik bármi csekély módon hozzájárulnak a nemzeti érzés fejlesztéséhez. A teléink sanditó külföld, különösen pedig a Lajtán túli szomszédok szeretnek minket „chauvinisták"-nak elnevezni, s nem sejtik, hogy a mit ők igy neveznek, az nem egyéb a nemzeti érzés egy-egy erősebb lüktetésénél és nyilvánulásánál, a mely néha csekélyebb alkalommal is kitör, mert sok már az összegyült „fluidum". Honnan értené ezt meg az osztrák, holott benne soha sem volt nemzeti érzés? A mi őt lelkesiti, az lokális és legfőlebb meg tartományi patriotizmus és azonfelül hűség a dinasztiához: mindenesetre szép és dicséretes érzések, de korántsem elegendők arra, hogy egy csomó népből egységes nemzetet alakitsanak. A Lajtán túl, ha van egy nép, a mely a nemzeti érzést ismeri és magában erősen ápolja, ez csak a cseh lehet s azért valószinüleg övé a jövő a „testverállamban."

A ki tehát igazán szivén hordja a magyar haza és nemzet jóletét és gyarapodását, az a maga körében és tehetségéhez képest mindent el fog követni a nemzeti érzés fejlesztésére és megszilárditására. Mondottuk már, hogy erre mi sem alkalmasabb, mint a nagy történeti események emléke. S valamennyi történeti esemény közül leginkább azok, melyek az illető nemzetet egy nagy, jogáért végig küzdött harcz közepett mutatják. Ilyenek a Rákóczy-korszak és a szabadságharcz eseményei.

Mind a kettőnek határozottan nemzeti volt a jellege; csakis nemzeti érzés inspirálta azokat, a kik részt vettek bennök s azért ugyanezt az érzést keltik bennünk, az utódokban is. De különösen a szabadságharcz! Mint egy éltető és lelkesitő vérkeringés járja meg mindig át emléke a nemzet testét. Művészek és költők belőle meritenek ihletet, rajta csüng a fejlődő gyermek lelke, mikor a tanitó a hazaszeretet ébresztése szempontjából elmondja neki e korszak eseményeit. A felnőttek közül büszke és boldog az, a ki elmondhatja magáról. „En is ott voltam!" A ki pedig nem mondhatja ezt, legalább azzal vigasztalódik, hogy valamely rokona — talán apja, vagy nagybátyja? — beállhatott honvédnek és végig harczolhatta a szabadság nagy harczát. Mindannyi azonban, ha van egy kis kézzel fogható emléke abból a nagy időből — hacsak egy tépett értéktelen bankó is, vagy egy régi szinevesztett kokárda — féltve őrzi, akárcsak egy ereklyét. S jogosan, helyesen! Mert az ilyen apró tárgy, a melyhez nagy esemény emléke füződik, kiválóan alkalmas az általunk nem eléggé kiemelhető nemzeti érzés ápolására.

Kitünő gondolat volt tehát Hentaller Lajos országgyülési képviselőtől és Farnek Bélától, hogy összegyüjtik, egy kiállitásban egyesitik mindazt, a mi a 48-as dicső eseményekre emlékeztető ereklye gyanánt még található széles Magyarhonban. Sok éve már, hogy e két férfiu gyüjtögeti a maguk nevében és különben is kinceseknek mondható okmányokat, képeket érmeket, emléktárgyakat stb. Most elérkezettnek látják az időt, hogy gyüjtésük eredményét is bemutassák a magyar közönségnek. Talán azért is épen most, mivel sejtik, hogy szükséges a nemzeti szellemre és a nemzeti érzésre appellálni? . . . .

A vigadó több termében látható az a mintegy 4800 tárgy, melyet eddig sikerült összehozniok — de azért még nem nyujt véglegesen befejezett képet a kiállitás; mert még folyton érkeznek ujabb tárgyak. A rendezőség, melyet Hentaller Lajos, gróf Károlyi Gábor és Pázmándy Dénes országgyülési képviselők, valamint Farnek Béla képviselnek, azon volt, hogy az egyes csoportok bizonyos kimagasló központtal birjanak, a mely azonnal lebilincseli az érdeklődést. A csoportositás valóban jó izlésre mutat, de egyszersmind szakértelemre és a históriai események teljes ismeretére is. Mert nem olyan könnyü dolog ám, történeti érdekü tárgyakat ugy elrendezni, hogy az egyik ne szoritsa háttérbe a másikat, hanem kölcsönösen kiegészitsék egymást. Körülbelül három főcsoportot lehet megkülönböztetni: I. Az arczképek csoportját. II. A fegyverek csoportját. III. A jelvények csoportját, a melybe az érmek, okmányok és zászlók is tartóznak.

Az arczképek csoportjában úgyszólván majdnem egész teljességgel föltalálhatók mindazok a képes ábrázolatok, melyek az 1848—49-iki szabadságharczunkról és ennek szereplőiről hazánkban, Európában és Amerikában felkutathatók és megszerezhetők voltak. E gyüjteményben 1600 kép van mindenféle fajtájú és nagyságú olajfestményektől kezdve, a sok évvel a szabadságharcz alatt elkészült metszett vagy litographált tényképig. Mig az elsők bizonyos monumentális jelleggel birnak és a történeti becshez a művészi érték is hozzájárul náluk, a fényképek egy későbbi nemzedék benső szükségletének megfeleltek, a mely tudni óhajtotta, milyenek jelenleg a nagy eseményekben szerepet vitt férfiak, milyen az egykori csaták szinhelye stb; a metszett és litographált képek pedig többnyire népies jelleggel birnak, a mennyiben többnyire azzal a czélzattal készültek a nagy események közepett, hogy a nép lelkére hassanak, felkötsék érdeklődését és felejthetetlenné tegyék előtte a szabadságharcz vezérlő alakjait és kimagasló momentumait.

Érdekes és fölötte jellemző, hogy e gyüjtemény-csoportban 205 kép Kossuth Lajost ábrázolja és hogy mind a 205 Kossuth-kép más-más nyomtatásban jelent meg és legnagyobb része külföldi származásu. Az egész a legváltozatosabb és nagyon érdekes quodlibet és könnyen áttekinthető kommentárja annak a nagy hatásnak, melyet szabadságharczunk és kimagasló eseményei az egész müvelt világra tettek. E fontos kiállitási rész érdekesebbé tételére Pázmándy Dénes és gróf Károlyi Gábor országgyülési képviselők szintén kiállitották a birtokukban levő és az 1848—49-ki eseményekre vonatkozó tárgyakat. Ezenfelül gróf Károlyi Gábor átengedte a kiállitásnak Kossuth Lajos legujabb életnagyságú képét is, a melyet az ő megrendelésére Karlovszky Bertalan, a Párisban élő hires magyar művész, csak az imént festett meg.

(Vége következik).

Helyi és vidéki hirek.

— **Munka kezdetén.** A mozgositás immár befejeztetet; zsibongva jár-kel már a deákseregutczáinkon. Munkára gyültek egybe ifjaink, leányaink, a mely nehéz szokott lenni, de eredménydús, ha szorgalommal párosult. Nem jöttek oly szivesen körünkbe, mint a mily örömmel keltek utra két hónappal ezelőtt, de most meg eltölti sziveiket a remény, hogy szünetkor ismét fölkereshetik övéik kedves körét. Ez a viszontlátás annál kedvesebb, örömteltebb, minél jobban tölti be az ifju hivatását. Azért tegye meg kötelességét mindegyik, legyen jó, jámbor és szorgalmas, hogy a jó Isten megáldja munkáját.

— **Turisták kirándulása.** A bécsi turisták *Wienerwald-osztálya* ma délután a fél 5 órai vonattal jön Kőszegre. Idejövetele a helybeli turista-körnek be lön jelentve és azért előkészületek történtek a fogadásra. Föl lesznek lobogózva a házak, zene várja a vendégeket a vasutnál, kényelmes éjeli szállásra akadnak családainknál. Hogy már most a fogadás impozáns, meleg legyen, az tisztán közönségünktől függ. A bécsiek uti programuja ez: Vasárnap, szept. 6-án reggeli 6 órakor indulás Bécsből. Megérkezés B.-Ujhelybe 7. ó. 49 p. Sopronba 9 ó. 36 p., Szombathelyen 11 óra 11 perczkor, hol a kirándulókat a „Vasmegyei Turista egylet" fogja üdvözölni. Ezután ebéd a „Szabária" szállóban, ebéd után a város nevezetességeinek megtekintése. 3 óra 30 perczkor indulás Kőszegre. Megérkezés 4 ó. 16 p. Ünnepélyes fogadtatás, a város megtekintése, esti mulatság, éjjeli szállás. Hétfőn, szept. 7-én. 5½ órakor a „Vasm. turista-egylet" vezetése alatt kirándulás a hegyek közé és pedig: az Ó-Házhoz, a Stájer házakhoz, a Hermannkuthoz, végül az Irottkőhöz, a Dunántúl legmagasabb pontjához (883 m.). Ugyanitt reggeli. 9½ órakor az ut folytatása Rohoncz felé. Itt fél 12-kor társasebéd. 2½ órakor indulás vasuton a Vashegy érintése- N.-Szt,-Mihályon a turisták üdvözlésével. 3¾ órakor megérkezés F.-Eőrött. Üdülés a sörházban. 4½ órakor indulás Tarcsára. Megérkezés 5½ órakor. Esti mulatság. Éjjeli szállás. Kedden, szept. 8-án. 5½ órakor reggel indulás, részben Gyimót-Falvára, Márisfalvára, részben a dárdanybányákhoz, részben pedig Felső-Lövőre s mind a három helyről megérkezés Borostyánkőre. 8 órakor Borostyánkőn villásreggeli és a nevezetességek megtekintése. 10 órakor a Kerinczhegy (809 m.) megmászása, innen indulás Kaltenecken át az osztrák határszél felé. 1 órakor megérkezés Kirchschlagban, ½3-kor indulás Edlitzbe s innen vissza Bécsbe. A vasmegyei turista-egylet a vendégek elszállásolásáról vendegszeretőleg gondoskodik. A vezetők piros-fehér szinü csokrot viselnek.

— **Fölhivás.** A turista egyesület t. tagjai és barátai, valamint mindazok, kik oly szivesek voltak a bécsi turisták számára lakásaikat rendelkezésünkre bocsáj-

---

tomra nem mehettem el." Mentegetőzését elfogadják azok is, kik tudják, hogy szivtelen férje ura nem akarta megnyitni tárczáját Monaszterly előtt. A rosszkor jött kéretlen látogatót az inas vagy szobaleány ilyenféle lakonikus üzenettel elégiti ki: „A nagysága migrénben szenved; nagyon sajnálja, ma nem fogadhat." Hosszu volna elősorolni mindazon eseteket, melyekben a migrén leplébe burkolózva keresnek kibuvót.

Ezekkel szemben méltányolnunk kell az igazi féloldali fejfájásban, migrénben szenvedők fájdalmait. Az ő főfájásuk valódi főfájás, mely rohamokban jelentkezik és fölötte kinzó. Mint neve is mutatja, rendszerint a fej egyik felére szoritkozik, s megjelenését a beteg előre megérzi. Sokat ülő, szellemi megerőltetéssel járó munkával foglalatoskodók, kiválóan a jobbmódúak betegsége. Azt tartják róla, hogy többnyire élénk eszü, szellemes embereket támad meg. Az orvvsok tanácsa abban kulminál, hogy a beteg óvja magát a szellem szertelen megerőltetésétől, a lélek mindennemü izgalmától, diétai hibától és meghülestől. Vérmes egyének végezzenek gyakori testmozgást, vértelenéknek hegyi levegő, tengeri fürdők és vastartalmu vizek tesznek jót. Nevezetesen erős akarattal győzzék le a migrén-okozta szenvedést.

A fejfájás sok betegnek kisérője. Így a jelentékenyebb lázzal járó betegségek többnyire fejfájással párosulnak. Különösen a fertőző betegségekben többékevésbbé főfájás kinozza az embert.

Sok fertőző betegségnek előzőjeként szerepel a főfájás, Igy a tifusz, skarlát, himlő, kanyaró, difteritisz előző időszakában, a betegség tartása alatt, sőt az után enyhébb vagy hevesebb fejfájás bántja a beteget. Nagyfoku főfájással szokott járni az influenza is.

Erős és hosszantartó fejfájás szokott társulni a fogak különböző megbetegedéséhez is, azért makacs fejfájáskor czélszerü a fogakat gondosan megvizsgálni A fejfájás ekkor többnyire azon oldalon kinos, a hol fájós fog van. Fogzásban levő gyermekek feje is sokszor tűzes, forró.

A gyomorrontással, székszorulással, epességgel, csuzzal és más betegségekkel járó fejfájásokon kivül vannak még muló, igen rövid ideig tartó főfájások, melyek tartósan egészséges embereket is megtámadnak. Ismeretes, hogy hirtelen harag, boszankodás, mérgelődés mily gyakran okoznak fejfájást. Forró, napos helyen való hosszabb tartózkodás heves főfájást, sőt halálos napszurást okozhat. Nem ritkán éhség az okozója a főfájásnak, mely a gyomor jogos követeléseinek kielégitésével megszünik.

Szeszes italok bővebb ivása, különösen olyanokon, kik hozzászokva nincseuek, a németek katzenjammer-ét idézi elő. A magyar ilyenkor mámoros főről beszél. E mellett rövid ideig tartó akut gyomorhurot teszi kedvetlenné az embert.

Mikor a kis diák suttyomban az apja pipájából bodor füstöt eregetve nagy diáknak képzeli magát, boldog képzelődését csakhamar szédüléssel, émelygéssel és hányással párosuló főfájás zavarja meg. Ez a dohányzás okozta főfájás.

Ha az iskolából hazajövő gyermek szüleinek főfájásról panaszkodik, legtöbbször figyelemre sem méltatják, a mint hogy elég gyakran ugy is csak ráfogott baj. Nem szabad azonban azt hinni, hogy az iskolás gyermekek fejfájásának a leczke nemtudáson kivül más oka nem is lehet. Lehet biz annak igazi oka is, még pedig — a már emlitett vértelenségen kivül — legtöbbször az iskolaszoba rosz levegője. Kérdezzük meg a tanitókat, minőnek találják a levegőt az iskolaszobákban akkor, mikor ők kivülről a friss levegőről belépnek olyan szobába, hol 40—50, sőt több gyermek ül már három óra hosszat együtt. Vagy nyissunk be egy városi elemi iskola valamelyik osztályába közvetlenül a gyermekek eltávozása után, — nem fogunk többé kételkedni hogy a gyermek feje az ilyen iskolában nagyon sokszor megfájulhat. Mi okozta ilyenkor a fejfájást? A levegő megromlása, szénsavval szennyezettsége.

Iskolában gyakran okoz fejfájást a rossz kályha is. A ki forró kályha közelében ül, könnyen kap fejfájást. Az olyan kályha pedig, melyből füst és gázok ömölnek az iskolába, szénoxidmérgezést okozhat, a minek szintén egyik fontos jele a fejfájás.

A gáztang is, ha közelről süti a tanuló fejét, heves fejfájást okozhat. A vezető csövekből esetleg kiáramló gáztól pedig szénoxidmérgezés támad, ugy mint a kályha gázaitól.

A fejfájásnak azon fajairól, melyek egyes komolyabb agyvelő- vagy idegbetegségeket kisérnek, itt bővebben nem tehetek emlitést; elég legyen csak annyit mondani, hogy azok igen gyakran egész az őrjöngésig, eszméletvesztésig fokozódhatnak.

A milyen sokféle oka van a főfájásnak, ép oly sok módon igyekeznek azt megszüntetni. A helyes orvosi gyógyitást azonban jobbról-balról ajánlott házi szerek előzik meg. Néha megszünik tőlük, sokszor azonban többször rosszabbodik. Igen gyakran egyszerü nyugalommal is sikerül meggyógyitani a fejfájást, sőt szerfölött fárasztó szellemi munka után ez az egyedüli orvosság.

Ujabban, különösen a télen uralgott, influenza-járvány alatt a fejfájást csillapitó orvosságok közül igen kapósakká lettek az antipirin, antifebrin és phenacetin. E porokat bárki orvosi rendelvény nélkül megszerezhette a patikákban; pedig azok csöppet sem közönyösek az ember testére, sőt orvosi rendelés nélkül használva ártalmas és veszélyes hatásuak lehetnek, mint a hogy az influenza-járvány alatt több eset be is bizonyitotta. Ebből folyólag a belügyminiszter egy körrendeletében el is tiltotta az emlitett orvosságoknak orvosi rendelet nélkül való kiszolgáltatását.

Röviden körvonaloztam a fejfájás leggyakoribb okait; de hogy a kedves olvasó feje meg ne fájuljon bele, vajon az ő legutolsó fejfájását mi is okozta, és hogy az antipirin-evők a belügyminiszter érintett rendeletén fonn no akadjanak, tanácsképen figyelmeztetem őket, bizzák fejfájásukat az orvosra, ki ha jónak látja, maga fogja megkinálni kedvelt poraikkal, ha nem rendeli, ne bánkódjanak miatta; ő van hivatva legjobban kifürkészni főfájásuk okát, ő fogja keresni a reá való orvosságot.

„Egészség."

tani, ezennel tisztelettel meghivatnak a bécsiek ma d. u. 4 órakor a vasutnál történendő fogadására, valamint az azok tiszteletére este a sörház-kertben rendezendő estélyre. Adjuk jelét m[illegible] vendégszeretetünknek és mutassuk azt ki különösen osztrák szomszédainkkal szemben! *A rendező-bizottság.*

— **Visszatért főpap**. Megyés püspök ur ő méltósága f. hó 28-án este a legjobb egészségben érkezett vissza az emsi fürdőből. Örömmel jelezhetjük, hogy szeretett főpásztorunk egészségi állapotára különösen jó hatással volt a gyógyfürdő, s ő méltósága most igen jól érzi magát.

— **Áthelyezés**. Dr. Schoefer Frigyes, kilencz éven át ezredorvosa a helybeli cs. és kir. katonai alreáliskolának, Brünbe helyeztetett át. A nevezett orvos jó szivéről volt ismeretes és eltávozását általában fájlalják.

— **Városi közgyülés**. Igen élénk lefolyásunak mondják sokan a mult csütörtöki városi közgyülést. Egyébb elfoglaltságaink miatt nem lehetvén ott jelen, minden különös benyomástól menten a következőkben referálunk: Károlyi Antal dr. ujonan megválasztott megyei alispán hivatalba lépését tudatja a várossal, igérvén, hogy Kőszeg minden jogos igényeit támogatni fogja s egyébként a város közönségének jóakaratába ajánlván magát, annak támogatását viszont kikéri. — Steierlein Gábor faiskola-kezelő ügyében a város fölebbezésének a belügyminiszter helyt adott, ugy, hogy ezen határozat értelmében a város nem tartozik a faiskola kezelőnek jutalmat adni a tényleg el nem adott facsemetek után. — Az 1890. évi városi számadásokat a törvényhatóság jóváhagyólag visszaküldötte. — A Binder János volt tisztiügyész perköltségei tárgyában hozott törvényhatósági határozatot a közgyülés fölebbezni rendelte és a fölebbezés elkészitésével a tisztiügyészt bizta meg. — A választás alá nem eső községi képviselők névjegyzékének összeállitása czéljából Tuczentaller Lajos elnöklete alatt Pötzelberger Károly és Beke Lajos urakból álló bizottságot küldött ki. — A faszedésre jogosult városi szegények névjegyzéke tudomásul vétetett és a hozott határozat értelmében a jövőre jogosultak feltünő helyen bárczákkal lesznek ellátandók. Fáizni az arra jogosultak hetenkint csak két napon át járhatnak, és pedig a szerint, amint a felső- vagy alsó-erdőbe lesznek a városkapitányi hivatala által utalva. — Blaschek Ede a községi kötelékbe felvétetett, Kers V. pedig a magyar állampolgári kötelékbe való fölvétel esetére a kőszegi községi illetőség kilátásba helyeztetett.

— **Maganeloadas**. B. Polgár Gyula, az „egy ember negyven alakban", csak egyszer produkálhatta magát Kőszegen. Az első előadási napon, szombaton, volt annyi a mennyi ember a bálházban, de már vasárnap ezek száma is megfogyott. Polgár ekkor a szinpadról kijelentette, hogy második előadását nem tarthatja meg, de kéri a közönséget „holnapra," hétfőre. Hétfőn azután már nem volt se közönség, se „imitátor", tehát előadás sem. Pedig kár! B. Polgár Gyula a maga nemében ritkitja párját. Tetszetős alakja- és kellemes modorával sikerrel imitál és a dialektusokat eredetien beszéli. Pompásan jelemzi a különböző tánczosokat: a kezdőt, az asztalost, az uri szabót, nyugalmazott katonát, a fővárosi svihákot. Legsikerültebb része szombati előadásának a *fodrász* alakitása, valamint a zene karakterizálása. A közönség az előadás alatt mód fölött kacagott és jól mulatott. Polgár Kőszegről való távozása után Szombathelyen tünt fel.

— **A Dunántul lubiczkolása**. A *Dunántúl* mult vasárnapi számában megint találkozunk Kőszegre és lapunkra vonatkozó sületlen dolgokkal. Sületlennek találjuk e lapnak multkori felszólalásunkra adott válaszát, mely minden, csak alapos védekezés nem, melyben most meg bugdácsolva hápog az a bizonyos szárnyas. Nem haragszik Kőszegen senki sem a *Dunántul*-ra — dehogy haragszik — legkevésbé pedig a *Kőszeg és Vidéke*, a mely nem is „utasitott" vissza felszólalásában semmit, hanem csak helyreigazitotta a szomszéd közleményét és megmondta az igazat teljes objektivitással. Nem ugy a *Dunántúl*, a mely válaszában a *Vasmegyei Lapok* tiszta vizével mosakszik s mégis, mint a szerecsen, feketo marad: hoppon marad a többi között abbeli állitásával, hogy a *Vasmegyei Lapok*-ból olvasta ki azt, a mit a kőszegi kilátótornyokról irt. Mit is mond erre vonatkozólag a *Vasmegyei Lapok* utolsó számában? — „Tessék elolvasni csak a *K.* és *V.* kérdéses ujdonságát és meg fogja látni (a *Dunántul*), hogy a mit mi (a *V. L.*) közöltünk, s a mit a *Dunántul* jóhiszeműleg átvett, az valóság (hogy t. i. az irottkői kilátótoronyon kivül még a Kalvária és Hétforrás között is épitenek a kőszegiek — vagyis most már épitettek — tornyot) s a *K.* és *V.* keserü szemrehányása nem is erre, hanem a *Dunántúl* gunyoros hangjára vonatkoznak, mely legalább e czikkén átvonul, s melyet még a legnagyobb jóhiszeműséggel sem vehetett át mitőlünk, mert ilyesmi a mi hirünkben nem található." Következtetést vonván le azután, tanácsolja a *Dunántúl*-nak, „hogy azt a czikket, a mire felelni akar, nem árt egy kissé figyelmesen végigolvasni." — Bizony nem árt, csakhogy a *Dunántúl*-lal megesik az is, mikép arra sem emlékszik és azt se nézi át, a mit maga tesz papirra. Hogyan is simitgatja most a dolgot? „Megirtuk ugyanismult számunkban néhány ártatlan természetü megjegyzés kiséretében, hogy a kőszegiek a saját határukon is kilátótornyot szándékoznak emelni, miként a rohoncziak emelték az irottkőit." Kérem, nem igy méltóztatott azt mondani, hanem, hogy: „a kőszegiek a saját határukon a Kálvária és Hétforrás között egy kisebb tornyot emeltek." És ezen mondását, a mely a másiktól lényegesen különbözik, igenis szatirikus lével eresztette fel. A „jappáni" jelző- s egyéb sületlenségekre mi nem tettünk megjegyest, azokat figyelembe se vettük, következésképen e jámbor kifakadásait nem vettük zokon, amint azt állitani (ismét csak állitani) méltóztatik, hihetőleg azért, hogy legyen megint min gunyolódnia. No de téved a *Dunántúl*, ha azt hiszi, hogy mi a *nyilacska*-inkra viszonzásképen kapott lapdacsokat ránk nézve ártalmasaknak tartjuk és ne tudnók, hogy ugyis ő az erősebb — bizonyos dolgokban. Másrészt azonban az is áll, hogy avval e *kacsá*-val szomszédok ugyancsak megjárták, meg hogy az a multkori czikk, biz' Isten, a *Dunántúl* legnagyobb kúpja.

— **A Károlyi-bankett**. A vármegye intelligenciája Károlyi Antal dr. uj alispán tiszteletére f. é. augusztus 29-én Szombathelyen, a Hungária fogadóban fényes társas lakomát rendezett. Közel háromszázan gyültek össze, kik a 8 óra után a terembe belépő alispánt és az utána érkezett főispánt harsány *éljen*-nel fogadták. Tosztokat mondottak: Szt.-Mártoni Radó Kálmán főispán, Kőfalvy Vidor főgimnáziumi igazgató, Eredics Ferencz kir. tanácsos, Szabó Ernő Szombathely polgármestere, dr. Károlyi Antal alispán, dr. Bárdossy Jenő megyei uj főjegyző, Kapossy polgári iskolai tanár, Ehen Gyula ügyvéd és lapszerkesztő, és Varasdy Károly orsz. képviselő. A lakoma a legjobb hangulatban a késő eji órákig eltartott.

— **Iparos tanonczok beiratasa**. A helybeli alsófoku ipariskolai beiratások f. évi szept. 13-án (vasárnap) d. e. 9 órakor kezdődőleg fognak eszközöltetni a róm. katholikus elemi iskola rajztermében. Mindazon iparosmester urak, kiknek szolgálatában inasok vannak, felhivatnak, hogy inasaik beiratását az emlitett időben el ne mulasszák, mert ellen esetben a törvény szabta pénzbírsággal fognak sujtatni. Kőszegen, 1891. évi szeptember 5-én. *Az iparisk. igazgatóság.*

— **Időjaras augusztus hoban**. A hőmérsékletnek átlaga ezen hóban reggel 7 órakor 15.5°, délután 2 órakor 22.1°, este 9 órakor 16.8° és igy a napi átlag 18.1° volt. Kőszegen az átlagos hőmérséklet augusztus hóban reggel 15.7°, délben 24.6°, este 17.5°, napi átlag 19.3° és igy az idén reggel 0.2°, délben 2.5°, este 0.7° és igy naponta 1.2° kal hidegebb volt mint rendesen. A tavali augusztus 3.3°-kal melegebb volt mint az idei. Legmelegebb volt 16-án 27°, leghidegebb 7-én 10.4°. A barometer átlagosan 736.7 mmt. mutatott, 0.3 mmt. kevesebbet mint annak rendes állása. Csapadék mennyiség 102 M. m. Eső esett 11 napon, zivatar volt 5-ször. Egészen borult nap egy sem, egészen tiszta pedig 4 nap volt.

— **Varotermek**. *A kőszeg-szombathelyi helyiérdekü vasut* vonalán levő két megállóhelyen, Lukácsháza-Nemes-Cső és Német-Gencs állomásokon most kerül tető alá egy-egy ujonan épült váróterem. A vasuti igazgatóság és a déli vasut evvel egy rég érzett hiányon segitett.

— **Halaleset**. Mult hétfőn, f. é. augusztus 31 én, elhalálozott Grüuschneck Mária kisasszony, kinek földi maradványait Szerdán tették örök nyugalomra a helybeli temetőben.

— **Csata**. Nem a szedáni csatáról akarunk megemlékezni, hanem arról, a mely a kies fekvésü Velem község határában folyt le a mult vasárnap éjjelen. Nem is trefálunk, ha csatát emlegetünk, mert he illik az annak, amit velemi és szerdahelyi legények vittak. Hiába jelent meg a csata szinterén Velem község birája, hogy fegyverszünetet hozzon létre; a lelkesült hadfiak nem engedtek a 48-ból és teljes győzelmet arattak egyik a másikon. Most csak az a bajuk, hogy hadifogságban szenvednek.

— **Sopron magyarosodasa**. Büszke örömmel és a havan kérkedő önérzetével emlékeznek meg a Soproniak a római kath. iskolaszék mult szombati határozatáról, a mely kimondta, hogy Sopron város minden elemi iskolájában a tannyelv már az 1. osztálytól kezdve magyar. Ezen intézkedés Sopronban megvetette a magyarosodás alapját intenziv alapon. Mondja már most ezután valaki, hogy Sopron nem magyarosodik. Iskoláikban magyar szót tanul az a gyermek, a kinek bölcsőjét német dauával ringattak és a ki odahaza a betevő falatot német szóval köszöni meg az édes anyjának. Tanitóik, a nemzet napszámosai állottak munkába, hogy megvijják a nemzetiség legszebb diadalait. Az övék és azoké a férfiaké az érdem, a kik lassan, de okosan haladva előre, a magyarságnak büszke várát épitgetik itt az ország nyugoti kiszögellőjén, a hova a szellő osztrák levegőt hord és minden levelbillenés német kulturáról és német haladásról zizeg. Hisszük mi is, hogy fenn Budapesten a honnan örökös és sokszor méltó vádakat szórtak reájuk, megértik és megbecsülik annak a határozatnak jelentőségét, a mely határozattal a kath. iskolaszék betetőzte azt, amit az evangelikus iskolaszék még a nyári hónapok folyamán kimondott és a mit az izraelita iskolaszék buzgó tagjai csöndben már évek óta szorgalmaznak. És a midőn a soproniak a magyar nyelv, a magyar nemzetiség és kultura imént jelzett diadala fölött érzett örömüket kifejezésre juttatják nem akarják elhallgatni intelmeiket azok iránt, a kik lázas türelmetlenséggel és ideges intoleránciával gyakorta szoktak vádakat emelni ép azon férfiak iránt, a kiknek hazafias érzülete mellett tettek, vivmányok tesznek tanuságot. És a történtek után, a mely Sopron város fejlődésének lapjaira örökké ragyogó betükkel lesz bevésve, az az óhajtás jut kifejezésre, vajha Csaky Albin gróf elfogadná a fol o hó 9-iki ünnepséget rendező bizottság meghivását és elmenne oda, hogy magas látogatása alkalmával személyesen is meggyőződjék arról, hogy a soproni iskoláknál erősebb védőbástyája kevés van a magyarságnak. Mert ime, az a fensőbb megelégedés, a mivel Versecz és Temesvár buzgolkodását megjutalmazták, jogos követelése most már azoknak a testületeknek és egyházaknak, a kik páratlan áldozatok árán mintaiskolákat tartanak fen a város falai között.

— **A legtartalmasabb, legelterjedtebb imakönyv!** „Üdvözlégy Mária!" imakönyv különösen a b. szűz tiszteletére. Irta Dr. Walter Gyula. Az esztergomi ftdő főegyházmegyei hatóság jóváhagyásával. Negyedik ujból átnézett és bővitett kiadás. Esztergom, 1891. 16 rét. 576 lap. — A szerző tulajdona. Néhány hónapja csak, hogy a fentebbi imakönyv harmadik kiadása a mult év késő őszén ötezer példányban napvilágot látott. Rendkivül gyors elterjedése eléggé bizonyitja, mennyire felel meg abbeli czéljának, hogy a bold. Szűz tisztelete körül megbizható kalauzul szolgáljon. Tartalma három részre oszlik Az első rész nyolcz értekezésszerü nagy gonddal készült olvasmányt foglal magában a sz. Szűz tiszteletéről. A második rész hat fejezetben a különféle imákat tartalmazza. Különös érdeket kölcsönöz a könyvnek, hogy egy mise-ájtatosságnál és több más imánál az eredeti latin szöveget is közli és magában foglalja a sz. Szűsz egész zsolozsmáját, mely más imakönyvekben egyáltalán nem fordul elő. A harmadik rész az énekeket foglalja magában. Külső kiállitására nézve a legfokozottabb igényeknek is megfelel. Kötései valóban oly mintaszerüek, hogy forgalomban levő imakönyveinket mind felülmulja. Árai a legjutányosabbak. Finom angol-vászon kötésben, egyszerűbb diszitéssel 80 kr.; gazdag táblaaranyozással és aranymetszéssel 1 frt 20 kr. Franczia minták után készült egyszerűbb bőrkötésben vörös metszéssel 2 frt; rendkivül gazdag diszitéssel és aranymetszettel 2 frt 50 kr.; a legelőkelőbb, eredeti franczia kötésben 3 frt. Valódi bagaria bőrben tokkal 8 frt. Ezt a könyvet különösen karácsonyi, újévi, első áldozási, névnapi, bérmálási stb. ajándék gyanánt ajánljuk és a megrendeléseket vagy egyenesen a szerzőhöz, vagy Buzárovits Gusztáv könyvkereskedéséhez (Esztergom) czimezenzők.

— **Uj bélyegjegyek**. A pénzügyminiszteriumtól az uj szinezetü bélyegjegyek forgalomba bocsátása tárgyában hirdetmény jelent meg a hivatalos lap egyik mult számában, melyszerint a még rendelkezésre álló tetemes készletre való tekintettel, a régibb kiadásu (rózsaszinü, illetőleg sötétbarna szinü alapnyomattal ellátott) bélyegjegyek 1891 évi augusztus hó 31-ike helyett 1891. évi deczember hó 31-ikével helyeztetnek forgalmon és használaton kivül és hogy ekkép eme bélyegjegyek a folyó év végéig árusithatók és teljes érvénynyel használhatók. Az előbbi egyéb rendelkezések épségben maradnak, önként értheőleg azonban azzal a változással, hogy az 1891. évi szeptember hó 1-re kitüzött határidő helyett mindenkor 1892. évi január 1. értendő, és hogy a használaton kivül helyezett bélyegjegyek kicserélése 1892. évi január hó 1-től ugyanezen hó 31-ig eszközölhető.

— **A müveit közönség szellemi igenyelt** kétségkivül legjobban kielégiti a „Képes Családi Lapok". Előttünk fekszik legutóbb megjelent 34 és 35 számu, melynek tartalma mindjárt az első tekintetre igazolja a fenti állitást. Egyik főérdeme azonban az, hogy az ország különböző részeiben legtöbbnyire ismeretlenül lappangós tehetségeknek is alkalmat nyujt az érvényesülésre. E tekintetben a „Képes Családi Lapok" hamisitatlan tükre a magyarság szellemi fejlődöttségének. A nemzeti irodalom és kultura történészeinek ép ez oknál fogva becses kútfőül szolgálhat a jelenkor irodalmi viszonyainak ismertetésénél. — E szépirodalmi közlöny tehát már ezért is pártolásra méltó. A magyar olvasó közönség mintegy önmagát látja benne. Látja, mint támadnak fel és mint fejlődnek szemlátomást az uj tehetségek. Látja mint ragyogtatják elbeszélő müvészetüket a már meglett irók, látja mily lelkesedéssel szolgálnak valamennyien egyczélt: a közönség szellemi igényeinek kielégitését, a jó izlés fejlesztését, a hazafias szellem gyarapodását. Czikkei közül megemlitendők: Rudnyánszky Gyulától a „Konkurens nagyságok", melyben merő humorral ecseteli az ábrázoló és képző müvészek tultengését az irók fölött. Vajna Gábor hasznos tanulmánya a füzőről. Tölgyesy Mihály „A végrendelet czimü életképe. Fürdői levelek Ürményi Emmitől stb. Kiadóhivatala Budapest V. Nagy-korona utcza 20 sz. Előfizetési ár egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

— **Meghaltak augusztus hoban**. Laffenczetter Mihály, molnár, 52 éves, r. k., megfulás. — Adlovits János, ács, 73 é., r. k., gyomorrák. — Horoschek Lajos őrmester, az alreál iskolából, 28 é., r. k., gümökór. — Hartmayer Frigyes, szabó, 68 é., ev., tüdővész. — Grossmann Antal, czipész, 29 é., r. k., tüdőgümökór. — Ozwald József szőlőmüves gyermeke, 8 hónapos, ev., bélhurut. — Draskovits Viktor, 29 é., r. k., tüdővész. — Randweg Anna, czipész gyermeke, 2 é., r, k., hökhurut. — Wurst szült. Witzmann Erzsébet földmives neje, 50 é., r. k., fejorbáncz. — Sass Béla, könyvkötő, 19 é., veselob. — Kálmán szült. Kelemen Zsuzsi, 78 é., r. k., aggkór. — Kantner Antal szőlőmüves gyermeke, 14 é., r. k., tüdőlob. — Holl Mária Svábfalu 34 é., r. k., tüdőgümökór. — Brenner Berta, árva, 11 é., r. k., tüdővész. — Virág Jenő magánzó gyermeke, 10 é., r. k., angolkór. — Mondl Jenő, kereskedő gyermeke, 1 é., r. k., gümő- és agylob. — Lász József, kőmüves gyermeke, 1 é., r. k., rángó görcs.

Közgazdaság.

A gyümölcsaszalás hasznossága.

Irta: Gábor József.

(Vége.)

Az eladásra szántermelésnél nagy városi fogyasztó közönség közelében legtöbb hasznot a korai s oly nemes gyümölcsökből várhatunk, melyek szépen kosarakba szedve azonnal nyersen eladatók s elfogyaszthatók,

p. o. a korai földi eptek
„ fajszinbaraczkok.
„ nemes szilvák,
„ őszi baraczkok,
és „ asztali szőlők.

Távolabbi vidéken, de vasut vagy hajóállomás mellett;

Nemes cseresznyék,
„ meggyek,
„ kajszinbaraczkok,
„ szilvák,
„ őszi baraczkok,
„ nyári és őszi körték,
„ asztali szőlők még mindig nyersen értékesithetők.

Vasuttól, vagy vizi szállitástól távol csak az igen késői, eltartható és szállitkató téli almák és körték, dió és gesztenye, vagy a befőzteknek, iznek, szesznek és aszalványoknak feldolgozható gyümölcsfajok érdemlik meg a tenyésztést.

De mind ezen gyümölcsök közt főkép a beszterczei szilva az, mely kivált kissé agyagos talaju, völgyesebb s védett helyeken erdőszámra is nagyon megérdemli a tenyésztést, mivel ez szesznek is legalkalmasabb, iznek és megaszalva pedig könnyen eltartható, szállitható és mint világszerte kedvelt és kórházakban nélkülözhetetlen eledel mindig nagy áron értékesithető.

Tapasztalatból mondhatom, hogy a beszterczei szilvatermelés az arra alkalmas helyeken nemcsak minden más gyümölcs között, hanem a növénytermelés bármely ágánál is sokkal több tiszta hasznot biztosit, ha azt főképen helyes aszalással feldolgozni tudjuk.

Mert 1-ször ez gyöksarjakról minden nemesités nélkül könnyen szaporitható.

2-szor. Az egesz szilvás gondozása a hernyóktól tisztogatás és az évenkinti körülkapálás csekély költségen kivül csak a termés összeszedése és megaszalása 4–5 hét alatt kiván nagyobb tárادtságot, vagy kiadást mely utobbi költség nálam az eladott aszalt szilva 10—12 százalékára szokott emelkedni.

3-szor. A szilvások alja egyuttal a legjobb szénatermő hely is és mint ilyen már magában is megbozza a szántásra különben sem alkalmas völgyesebb hely jövedelmét.

4-szer. Egy jó erőben levő szilvás középszerü termése kat. holdankent legaláb 10 bécsi mázsa asszu szilvára, tehető, mely mázsánkint 10—18 frt árban szokott elkelni.

De a beszterczei szilva termelésénél is ezen kivánt legnagyobb eredményt csak ugy érhetjük el, ha a termés jó érett korában oly aszalókon aszaltatik meg, melyek gyorsan 48 óra alatt megégetés és füstölés nélkül szépen aszalnak.

Felelős szerkesztő: *Wittinger Antal.*

Kiadó-laptulajdonos: *Feigl Gyula.*

Piaczi-árak.

Buza	100 kilo	9 frt.	80 krtól	10 frt.	20 kr-ig.
Roza	„	9 „	50 „	10 „	— „
Árpa	„	6 „	50 „	7 „	50 „
Kukoricza	„	7 „	50 „	7 „	90 „
Zab tavali	„	5 „	70 „	6 „	— „
Zab idei	„	5 „	50 „	5 „	70 „

		frt.	kr.			frt.	kr.
Buzaliszt I.	100 kilo	15	40	100 kilo burgonya		1	85
„ II.	„	15	10	Marhahus	1 kilo	—	60
Rozsliszt I.	„	13	60	Marha zsir		1	10
„ II.	„	12	—	Disznóhus	„	—	52
Buzakorpa	„	5	—	„ zsir	„	—	68
Roza	„	5	—	Borjuhus	„	—	50
Köleskása	„	14	—	Birkahus	„	—	36
Dara	„	17	—	1 méteröl bükkfa		12	50
Árpa dara	„	8	—	„ „ dorong		10	—
Széna	„	2	52	„ tölgyfa		9	40
Szalma	„	1	90	„ „ dorong		7	60

Vasuti menetrend.

Klm.	Állomások.		sz. vegyes vonat II. III. oszt. kocsikkal reggel	d. u.	este.
	Budapesti idő.				
—	**Köszeg**	ind.	5^{15}	12^{16}	6^{08}
6	Lukácsháza	(m. h.)	5^{29}	12^{17}	6^{24}
12	Német-Gencs	(m. h.)	5^{46}	12^{33}	6^{41}
18	**Szombathely**	érk.	6^{01}	12^{47}	6^{56}
—	**Szombathely**	ind.	7^{31}	4^{16}	8^{01}
7	Német-Gencs	(m. h.)	7^{01}	3^{46}	7
13	Lukácsháza	(m. h.)	7^{18}	4^{03}	7^{46}
18	**Köszeg**	érk.	7^{31}	4^{16}	8^{01}

Csak kedd-, péntek-, vasár- és ünnepnapokon közlekedik egy negyedik vonat Kőszegről 8 ó. 20 perczkor Szombathelyről 11 ó. 16 perczkor.

Nyilt-tér.

Egész nyomott selyem Foulards 1 frt 20 krtól 4 frt 65 krig metrenkent (mintegy 450 különféle dessinben). Szétküldi darab és végszámra porto- és vámmentesen **Henneberg G.** gyári raktára **Zürich.** Minták postafordultával. Levelekre Svájczba 10 kros bélyeg ragasztandó

Saligmac & Cie.

legelső, legrégibb,

többszörösen érmekkel kitüntetett

Cognac-gyára

(Részvénytársaság alapitva 1809-ben, negy millió franknyi alaptőkével)

Cognacban

értesitik a t. cz. közönséget, hogy kitünő, tisztán franczia borokból készitett gyártmányuknak kizárólagos elárusitásával, melynek jóságáért és valódiságáért kezeskednek,

Kőszegen és környékére

János Gyula,

kereskedő urat biztak meg.

Dr. Rokitansky Karoly lovag igazgató a Mária-Terézia női betegháznak a **Medicinál-Cognáctól** következőt ir: „A Medicinal-Cognac Sohquae & társtól egy kitünő erősitő szer, melyet én minden esetben, hol gyógy használatra alkalmas talál, legjobban ajánlok."

Dr. Rokitansky K. m. p.

Ház-eladás.

A kovács-utczában levő 493. számu Vajda Kálmán-féle egy emeletes ház, melynek emeleti részében 5 szoba, egy szép konyha és cselédszoba, földszinti részében pedig 3 külön utczai és udvari lakás van boltheliyiséggel és jövedelmező gyümölcs- és zöldséges kerttel, szabad készből eladó.

Bővebbet **Zarka Sándorné** urnőnél vagy **Draskovits Imre** urnál.

Rendkivül fontos találmány gyengeség ellen!

Férfiaknak!

A cs. és kir. szab. **Potentator**ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használt; még több évi gyengült vagy elvesztett erő is helyreállittatik (külsőleg észrevehetetlen, garantirozott ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Hires tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és az alaposan kigyógyultak ezernyi hálairatai érdek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. **Potentator** alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás diskrecziával. Tartalom és származás felismerhetetlen. **Dr. Altmann Károly**, Wien, VII, Mariahilfstrasse 70. sz. Felvilágositó röpiratok kivánatra ingyen és bérmetve küldetnek.

Keil Alajos-féle

Padlózat-fénymáz

(Glasur)

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára. 1 nagy palaczk ára frt 1.35 kr. — 1 kis palaczk 68 kr.

Viaszk-kenőcs,

legjobb és legegyszerübb beeresztő-szer kemény padló számára, 1 köcsög ára 60 kr., mindenkor kapható:

Unger Józsefnél, Kőszegen.

Legnagyobb brünni szétküldési áruház

Ticho Fülöptől,

Krautmarkt. 21. BRÜNN Rathhausgasse 17. sz.

Szétküld postautánvéttel vagy előfizetés mellett:

Egy Maradék

brünni posztó-szövetet, 3·10 méter, egy teljes férfiöltönyre, jó minőségben csak frt 5.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, finom minőségben csak frt 8.—
brünni posztó-szövetet, 3·10 meter, egy teljes férfiöltönyre, legfinomabb minőségben csak frt 10.75
brünni posztó-szövetet, fekete szinben, 3·10 m., egy salon-öltönyre, igen tartós, csak frt 9.—
2 meter, egy felöltőre, a legujabb szinben és szövetnemben, csak frt 6.—
mosható kártolfonal, (mosásért biztositatik), legujabb dessiuben és szinben, 6·40 m., egy teljes férfiöltönyre, csak frt 3.—
Egy maradek lenvászon, czérnázott áru, mosható és csodálatos minta, 6·40 meter, egy teljes férfiöltönyre, csak frt 4.—
Egy vállravető, czérna, 9 negyed hosszu, frt 1.20; tiszta gyapju, 10 negyed hosszu frt 4.—
egész fekete, selyemállal (Cachemir-kendő gyászra frt 4.50

Női ruha-szövetek

mindenféle szövő nemben, kivitelben és szinben, a legujabb és legdivatosabban a tavaszi és nyari időszakra 1891/92.

Egy egész öltözet
dupplaszéles,

jó minőségben 10 meter - - frt 3.50
jobb „ 10 meter - - frt 6.—
finom „ 10 meter - - frt 8
finomabb minőségben tiszta gyapju 10 meter - - frt 9.—
legfinomabb minőségben tiszta gyapju 19 meter - - frt 13.—
franczia áru.

Fekete Cachemir,

lengyel készitmény, sima, csikos vagy virágos:

1 öltözet 10 meter, sima - - frt 4.50
1 öltözet 10 meter, csikos - frt 5.50
a legfinomabb nemben.

Angol Zephyr (vásznak),

legfinomabb és legalkalmasabb házi és utczai öltözéknek. **Uj!!**

1 egész öltöny Ia, 10 meter - frt 5.50
1 egész öltöny IIa, 10 mater frt 4.—

Franczia

Volles

(Satins),

mosásra biztositék.

Egy teljes ruha

10 meter:

jó minőségben - - - - - frt 2.80
finom „ - - - - - frt 3.50
legfinomabb minőségben - - frt 4.50
atlasz-minőségben - - - - frt 6.—

Juto-függöny

török minta, egész hosszában

első minőség - - - - - - frt 3.50
második minőség - - - - frt 2.50

Tunis-függöny

aranynyal átszőve, gyönyörü csikossal és bojttal ellátva, teljes hosszában, mindenféle szinben - - frt 4.50

Egy garnitura,

két ágy- és egy asztalteritő

jute-ből - - - - - - - - - frt 3.50
ripsből - - - - - - - - - frt 4.50

Manilla-futószőnyeg,

igen tartós,

egy maradék 10—11 meter - frt 3.40

Lennáruk:

Egy darab = 30 bécsi röf.

ára darabonkint:

Rumburgi széklenn, 5/4 széles frt 6.50
Rumburgi Oxford valódi szin Ia. frt 6.50
Rumburgi „ „ „ IIa frt 4.50
Chiffon, igen jó minőség á frt 4.50, 5.50, 6.50 egész - - - - frt 9.—
Házivászon, 4 negyed széles - frt 4.50
5 negyed széles - - - - frt 5.50
Stefánia-vászon, 5 negy. széles teljes pótlék a lenfonálnak - - frt 9.—
Atlasz-Gradl, ágybehuzókra Ia. frt 8.50
IIa. - - - - - - - - - frt 5.50
Lenszövet varrás nélkül darabja 2 meter hosszu - - - - - frt 1.10
Canevas, Ia. min. ágybehuzókra frt 6.—

Hölgy-ingek, chiffonból vagy erős lenvászonból csipkével, 6 drb frt 3.75

legjobb rumburgi fonállal és svájczi himzéssel 6 darab - frt 6.—.

Pompasan elkészitett mintakönyvek ingyen és bérmentesen küldetnek. — Minták kivánság szerint minden áruczikkből ingyen és bérmentesen küldetnek.

Nyomatott Feigl Gyula könyvnyomdájában Kőszegen.